

XXII KONFERENCJA
NAUKOWO-SZKOLENIOWA

STRATYGRAFIA PLEJSTOCENU POLSKI
GOŁASZEWO, 31.08-4.09.2015 R.

PLEJSTOCEN KOTLINY PŁOCKIEJ
ORAZ
POSTGLACJALNA TRANSFORMACJA
JEJ RZEŻBY

INSTYTUT GEOGRAFII
I PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Recesja ostatniego lądolodu skandynawskiego w Polsce w świetle datowania głazów narzutowych metodą izotopu kosmogenicznego ^{10}Be – koncepcja projektu „DatErr”

Piotr Paweł WOŹNIAK¹, Karol TYLMANN², Vincent RINTERKNECHT³

¹Katedra Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
e-mail: geopw@ug.edu.pl

²Zakład Geologii Morza, Uniwersytet Gdański, Gdańsk

³School of Geography and Geosciences, University of St. Andrews, St. Andrews, Wielka Brytania

Metoda izotopów kosmogenicznych (^{10}Be , ^{36}Cl) była z powodzeniem wykorzystywana w datowaniu recesji ostatniego lądolodu skandynawskiego, dostarczając cennych danych odnośnie chronologii faz glacialnych późnego plejstocenu w Europie. Jednak zanik południowego sektora ostatniego lądolodu skandynawskiego budzi wciąż kontrowersje, szczególnie w zakresie absolutnych ram czasowych, dynamiki oscylacji krawędzi lodowej czy stylu deglacjacji. Nowe datowania metodą izotopu kosmogenicznego ^{10}Be z obszaru Polski północno-zachodniej uzyskane w ramach projektu DatErr (zaplanowanego na lata 2015-2018) powinny wypełnić lukę istniejącą pomiędzy zapisem geochronologicznym dostępnym dla wschodniej i zachodniej części południowego sektora ostatniego lądolodu skandynawskiego (Fig. 1).

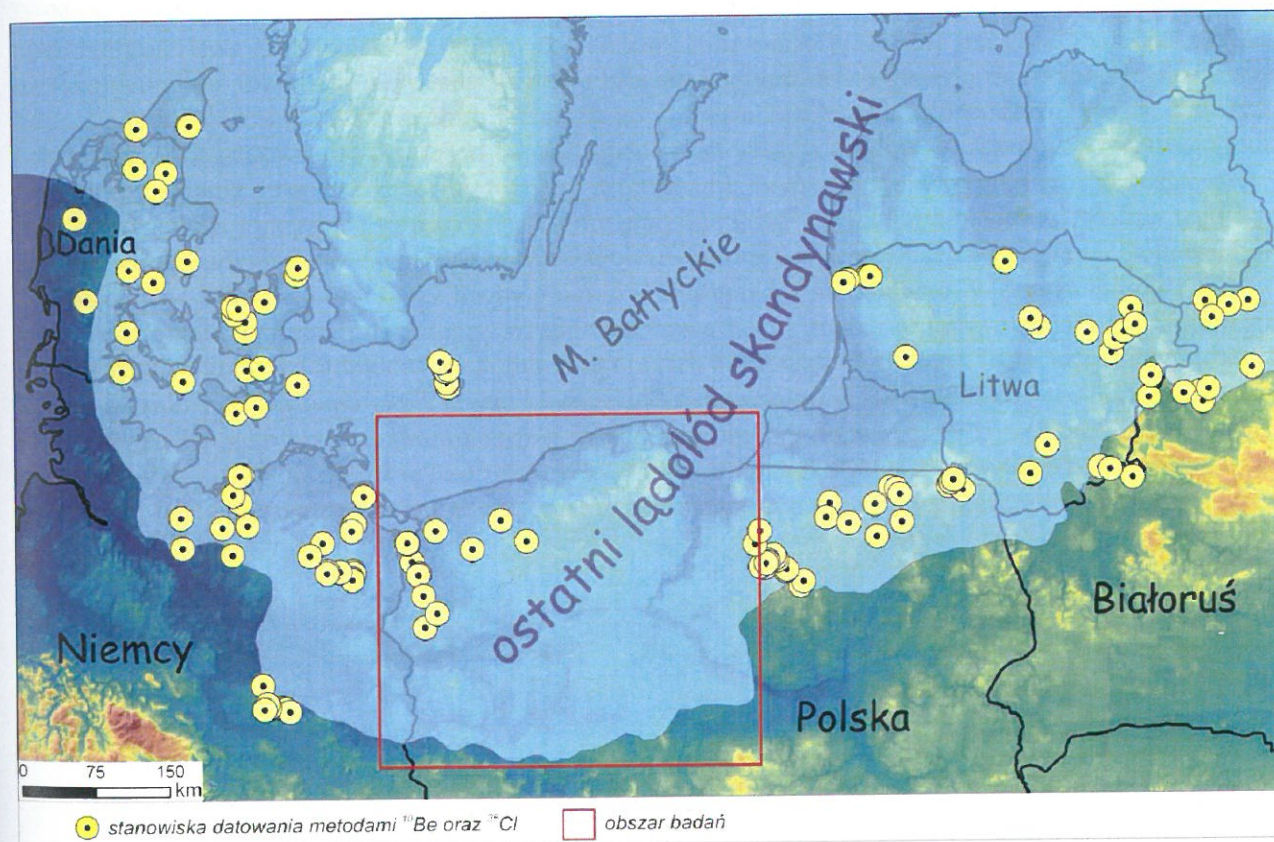

Fig. 1. Rozmieszczenie miejsc dotychczasowych datowań ^{10}Be oraz ^{36}Cl głazów narzutowych i innych powierzchni skalnych w obszarze perybaltyckim (Dzierżek, Zreda 2007, Houmark-Nielsen i in. 2012, Rinterknecht i in. 2005, 2007, 2008, 2012, 2014) oraz obszar badań projektu DatErr.

Obiektami badań prowadzonych w ramach niniejszego projektu są głazy narzutowe leżące *in situ* na powierzchni wzgórz morenowych oraz wysoczyzny morenowej. Prace zaplanowano tak, aby uzyskać informacje dla każdej ze stref marginalnych związanych z głównymi fazami stadiału głównego zlodowacenia wisły w północno-zachodniej Polsce (fazy: leszczyńska, poznańska i pomorska). Łącznie przedmiotem badań będzie około 70 głazów, które wytypowano jako obiekty optymalne do uzyskania wiarygodnych wyników. Datowanie metodą izotopu kosmogenicznego ^{10}Be czasu ekspozycji analizowanych głazów oraz zestawienie nowych wyników z istniejącymi danymi geochronologicznymi dla południowego sektora ostatniego lądolodu skandynawskiego pozwoli na rekonstrukcję dynamiki jego recesji w odniesieniu do wahań klimatycznych w późnym vistulianie (MIS 2).

Autorzy zakładają, że projekt „DatErr” zaowocuje przede wszystkim: (1) pierwszym bezpośrednim datowaniem maksymalnego zasięgu ostatniego lądolodu w Polsce, (2) uzyskaniem pierwszych wieków ^{10}Be datujących fazę poznańską ostatniego zlodowacenia w Polsce, (3) pierwszą kompletną chronologią ^{10}Be recesji ostatniego lądolodu skandynawskiego od okresu jego maksymalnego zasięgu do ostatecznej deglacjacji Polski północno-zachodniej, (4) możliwością kalkulacji tempa recesji ostatniego lądolodu dla trzech południkowych transektów: we wschodniej, środkowej i zachodniej części obszaru badań.